

Z KALMUCKÝCH POHÁDEK
SIDDHI-KÜROVÝCH*)

Sděluje J. N.

Hlava první

*Jak se vedlo synu bohatcovu **)*

Před dávnými časy byli jednou v jisté velké říši syn bohatcův, syn lékařův, syn malířův, syn počtářův, syn řezbářův a kovářův syn, a všech šest se sebralo, opatřivších se stravou na cestu, od svých rodičů někam do cizí země. Když byli došli místa, na kterém se ústí vícero řek spojovalo, vsadili tu každý pro sebe strom života, a že každý, aby sobě výživu hledal, odtud po jedné řece vzhůru se ubíral, určili toto místo co cíl, na kterémž se kdysi zase sejdou. „Kdyby,“ tak práli, „některý z nás se nevrátil, jeho strom života zvadnul neb kdyby se cos podobného stalo, vyhledáme ho na cestě té, kterou se ubíral.“ Po těch slovích se rozešli.

Když tedy syn bohatcův proti jednomu proudu tomu kráčel, našel u pramenů jeho, tam kde les a lučina se stýkaly, malou chatrč i přistoupil ku dveřům. Zde žil starý muž se starou ženou svou. Oba se tázali: „Mládenče, odkud jsi přišel, kam hodláš?“ Jinoch odpověděl: „Přišel jsem z dálky; jsem zde, abych výživu svou hledal.“ Oba staří práli: „Nuže, toť jest velmi dobré, že jsi přišel; máme tuze půvabnou, čarokrásnou dceru ušlechtilé postavy a příjemné bytosti, vezmi si ji a staň se synem naším.“ Při těchto slovech dcera vyšla, a sotvaže ji jinoch byl zočil, pomyslíl sobě: „Opustivšímu matku i otce podařil se mně příchod sem; jestiž tato věru mnohem čarovnější a půvabnější než

*) Dle Jülgova spisu Die Märchen des Siddi-kürs. Kalmuckischer Text mit deutscher Übersetzung und einem kalmuckisch-deutschen Wörterbuch. Vydáno v Lipsku, tištěno ve Vídni. První to kalmucký tisk v Evropě.

**) Srovnej slovanskou pohádku O čtyřech bratřích.

dcerky bohův; vezmu si ji a usadím se zde.“ Děvče ale pravilo: „Že jsi přišel, mládenče, je velmi dobré.“ A když se byli ještě ledacos vyptávali a sobě odpovídali, ubytovali se v domě a žili v lásce a rozkoši.

V oné krajině panoval mocný chán. Jeho služebnictvo bylo se jednou za jara vybralo k vodě, aby se pobavilo hrou. Tu našli rozdílnými drahokamy posázený prsten po vodě plynoucí (byl naležel choti bohatého, u pramenů řeky té bydlícího jinocha), vylovili jej a přinesli, neboť byl tuze krásný, chánovi. Chán, obdivuje se mu, děl ku svým služebníkům: „U pramenů řeky té bydlí zajisté žena, která tento prsten nosila; přiveďte mně ji.“ S tím rozkazem vyslal služebníky. Tito se tam odebrali, a když byli ženu spatřili, pravili plni obdivu k sobě: „Tato žena je skutečně velmi krásna, tak, že se pohledu na ni ani nenasytíš.“ K ženě ale pravili: „Tebe chán k sobě povolává.“ A tak ji vzali s sebou i s bohatým jinochem a dodali je chánovi. Chán pravil spatřiv ji: „Tato je vpravdě dcerou nebes; ostatní ženy mé rovnají se vedle ní jen čubám.“ Tak pravil a přisoudil ženě té rozhodnou přednost. Avšak tato myslila v srdci svém vždy a jedině na bohatého jinocha; jenže byla právě v moci chánově. Chán to pozoruje prál ku svým služebníkům: „Odklidte mně bohatého jinocha.“ Služebníci jednali dle jeho rozkazu, přivábili jinocha k nějaké hře, vyhledali místo na břehu řeky, zahrabali ho tu, pokryli mocnou skalou a usmrtili ho způsobem tím.

Když pak v určený čas druhové jeho ze všech stran na místě, na kterémž co společný cíl určení stromové života stáli, se byli sešli, neobjevil se bohatý jinoch. Zároveň spatřili jeho strom života zvadlý. Tu nemohli se ukonejšit v srdci svém a hledali ho po řece, po které byl se ubíral, nenalezli ho ale. An syn počtářův počítaje přihlížel, našel, že syn boháčův tam a tam mrtev leží, pokryt velikou skalou. Ač hledající skálu našli, nestačila jim přece síla na ni. Že nevěděli pomoci, vzal kovářův syn kladivo, rozbil skálu, a když byli kopali, objevili mrtvolu. Syn lékařův namíchal mu lék proti smrti, a když mu jej byl do úst vlil, uzdravil se tento beze vší pohromy.

Zpytujíce a mluvíce ptali se ho ze všech stran: „Následkem jaké okolnosti byl jsi umřel?“ A když byl posavadní své příhody obšírně dovyprávěl, pravili jeho druhové: „Je-li žena tak vábiva, musí být skutečně čarokrásna. Avšak nyní, jakým as prostředkem odejmem ji chánovi?“ Tak mluvili mezi sebou. A tu zhotovil syn řezbářův ze dřeva garudu: když, vstoupiv do jeho nitra, nahoru uhodíš, vystupuje do výše; když dolů uhodíš, jde dolů; když do strany udeříš, obrátí se stranou; takového kouzelného ptáka zhotovil. Malířův syn ale potřel ho rozmanitými barvami a dal mu takto velmi krásný zevnějšek. Bohatý jinoch vstoupil do něho a vyšinuv se do výše odletěl. Nad knížecím sídlem stanul v letu i obléтал jej. Když chán s družinou svou ho byli spatřili, práli v obdivu k sobě: „Takového ptáka jsme předtím neviděli, aniž jsme o něm slyšeli.“ A kněžně to sděluje děl k ní chán: „Vystoupni do hořejšího patra paláce a podej ptáku rozdíl ná jídla.“

Choť šla s jídly na palác, a mezitímco tam dlela, pták tam se snesl. U dveří dřevěného garudy oba se sešli. Srdečně se radujíc děla žena: „S tebou se sejít nebylo by mne ani napadlo, a přece se to setkání přihodilo. Jakým způsobem dokázal jsi tohoto ptáka v havě klamném?“ Když byl jinoch obšírně příběh sdělil, pravil takto: „Nyní žiješ ovšem co choť chánova; avšak chcem-li *oba* spojití se co muž a žena v lásce, vstup sem do tohoto dřevěného garudy; že odletíme vzduchem, nezhrozí nás žádná zvláštní nehoda.“ I odvětila žena: „Také já se těším spojena s tebou; mezi choti, s nimiž jsem posud byla spojena, jsi ty mně nejmilejší!“ Po těchto slovech vstoupila do dřevěného garudy a odletěli v oblacích. Když chán s družinou svou to zpozoroval, pravil: „Ach, v odměnu za to, že jsem, aby půvabnému tomuto ptáku jídla podala, ženu vyslal, odnesl nyní choť mou do oblak.“ Tak pravil a mrštiv sebou o zem i sem a tam se povaluje poddal se žalu.

Nyní udeřil bohatý jinoch na péro dřevěného garudy směrem dolů a spustil se poblíž druhů svých. Nejdřív vystoupil sám. Druhové pravili: „Je tvá záležitost spravena?“ „Moje záležitost,“ odvětil, „je zcela dobře spravena,“

a zároveň nechal choť svou vystoupiti. Při pohledu na ni rozohnili se tito jeho druhové, ana tak přepůvabně krásna byla, mocnou žádostí v srdci svém. Tu pravil bohatý jinoch: „Vy, moji druhové, přispěli jste mně pomocí; abych já, mrtvý, zase oživil a této zde choťi své opět nabyl, vymyslili jste prostředek; nyní chci se vám odměniti, jen mne o ni nepřipravte.“

Avšak proti tomu vyvstal počtářův syn a pravil: „Že se nevědělo, jsi-li vůbec ještě živ, dobytá jest choť teprv na základě počtu mého, choť dej tedy mně.“

Avšak proti tomu vyvstal syn kovářův a uvedl: „Byťs to byl i vypočetl, kdož by ho byl zpod mocné skály vytáhl? Tím, že skálu roztráštiv jsem tě vytáhl, nabyls zas choťi své; choť jest má!“

Proti tomu vyvstal syn lékařův tvrdě: „Když jsi i roztráštiv skálu mrtvého vytáhl, jakž by byla tato mrtvola mohla pro ženu dojíti? Tím, že jsem mrtvého lékem vzkřísil, za příčinou tou obdržels ji zas. Choť vezmu si já.“

Řezbářův syn prál: „Vzkřísils ho sice; avšak bez dřevěného garudy jakž byste byli dobyli zde té choťi? Válečně chána napadnout nemůžem. Že do nitra paláce ani človíčka nepouštějí, bylo nemožno ženu vybrati. Mým dřevěným garudou byla dobytá. Je to moje choť.“

Naproti tomu uvedl malířův syn: „Tvému ze zaschlého dřeva zhotovenému garudovi jídel podati nebyla by chánka vyšla. Jen tím, že natřením mých rozličných barev dostal půvabný zevnějšek, dobytá jest choť. Já ji mám dostati.“

Tak se hádali sem a tam a nemohli se shodnouti.

„Nuže,“ pravili, „je-li tomu tak, vezmem sobě ji všichni,“ a volajíce „Řež, řež“ i sekajíce nožem kusy z ní, usmrtili tímto způsobem ženu.

Hlava pátá:

Události Slunozářovy a mladšího jeho bratra

Před dávnými časy panoval v jisté velmi kvetoucí říši chán jmenem Kun-suang (tibetánsky: vše ozařující). Ten byl sobě choť vzal a z té měl syna jmenem Slunozář. Když tato choť umřela, vzal sobě chán jinou a z té měl syna jmenem Lunozář. Kdysi sobě chánka myslila: „Pokud starší syn Slunozář žije, neobdrží můj mladší syn říše. Nyní chci nějakým prostředkem Slunozáře odstraniti a tím vlastnímu synu k vládě pomoci.“

V tom úmyslu předstírala později jednou chorobu. Hlasitě bědovala, povalovala se na loži a probděla noci. Tak ležela. Když chán to viděl, pravil: „Ty milá postavy vábivé, jaká choroba tě přistihla?“ Na to odvětila chánka: „Když jsem ještě u svých příbuzných dlela, leckdy již tato choroba se dostavila. Avšak nynější stav nemůže se s dřívějším srovnat, choroba stala se nesnesitelně krutou, zcela jinou. Jeden je sice prostředek, avšak těžko provéstí jej; takž mně nezbyvá, leč abych umřela.“ Na ta slova pravil chán: „Jaký to prostředek? Umřeš-li, je právě tak, jak by se mi srdce probodlo; i kdyby o trůn se jednalo, nechal bych jej; čeho je potřebí? Rci.“ Na to odvětila chánka:

„Kdybych mohla požití srdce některého z dvou synů svých, lhostejno kterého to, smažené na oleji, došla bych poklidu. Avšak tobě, ó cháne, těžko obětovati Slunozáře, a že Lunozář, abych upřímně mluvila, vyšel z vlastního lůna mého, neprojde srdce jeho hrdlem mým. Protož není teď jiného konce mimo smrt.“ Tak mluvila. Chán nemohl ni řečí, ni choroby choti své snéstí a odvětil: „Lítuji sice ne-smírně syna svého, můj soucit je nekonečný; je-li ale tvůj úmor jist, odevzdám Slunozáře zítra katům.“ Takový slib učinil.

To byl Lunozář tajně vyslechl, běžel k Slunozáři a vypravoval mu plačky, co otec a matka byli spolu mluvili. „Že tebe, můj drahý,“ pokračoval pak, „zítra utratí, jest jisto; jakáž tu pomoc?“ Na ta slova odvětil bratr starší: „Je-li tomu tak, zůstaň ty v cti a vážnosti k rodičům svým,

sám zde zdráv a šťasten; mně však nadešel čas útěku.“ Lunozář ale v srdci svém se rmoutě pravil: „Nejsi-li ty zde, bratře můj, nemohu zde také zůstat; následuju, kamkoli půjdeš.“ Takž pravil tento a onen svolil. Že ale již následujícího dne poprava býti měla a oba se báli, že jiní za noci o tom zvěděvše chauce by to zradili, vyprosili sobě od kněze oběti přijímajícího pečiva plný pytel a s tím vyšli oba bratři dne patnáctého v noci, když měsíc světlo své rozlival, z paláce a kráčeli směrem k východu. Když upřímo vrchy a planinami, bez odpočinku dnem i nocí byli putovali, přibyli jednoho dne k vyschlé, zbahněné řece. Potrava jim byla došla, a že vody zde nebylo, sklesl Lunozář lekaje žízní a nemohl dále jíti. Pln hlubokého soucitu pravil starší bratr: „Půjdu, abych vody hledal; mezitím vydrž srdnatě a počkej zde.“ Šel na pokraj vrchu, aby vody hledal, nenalezl však žádné. Když se navrátil, byl mladší bratr žízní již zhynul. Slunozář, bolem přemožen, ukryl bratrovu mrtvolu pod kameny a modlil se za spojení při budoucím znovuzrození.

Nato překročil dvoje pohoří. Tu spatřil v odvoru skalní stěny rudou bránu. Když prošel, seděl zde prastarý poustevník. Poustevník prál: „Odkud jsi přišel, ó jinochu? Vypadáš jakoby velkou lítostí mořen.“ Na ta slova vypravoval mu celý případ dopodrobna. Vzav prostředek mrtvé křísící s sebou vybral se s ním poustevník na cestu, vzkřísil bratra mladšího a přivedl je k sobě. „Staňte se mými syny,“ pravil poustevník k oběma, a stali se jeho syny.

Tenkráté panoval poblíž kraje toho chán mocný a bohatstvím skvělý. V době, když chánův a národa lid rolnický vodu na pole vésti měl, nalezal se u pramenů jedné řeky velký rybník. Aby v rybníku tom nalezající se knížata draci byli nakloněni, musil jim coročně obětován býti jinoch narozený v roku tygřím. Když tedy jednoho roku žádného jinocha z roku tygřího v národě nebylo, aniž ho někde naléztí mohli, ač na všech stranách hledali, pravili jinoši ostatní: „U pramenů této řeky měl prastarý poustevník syna z roku tygřího; když jsme s dobyt看em na pastvu byli vyšli, viděli jsme ho.“ Když chán to uslyšel, nařídil, by

proň ihned rychle došli, a vyslal tři posly. Ti tam došli, a když byli na poustevníkovy dvěře zaklepali, vyšel poustevník a tázal se: „Co je?“ Tito pravili: „Chánův rozkaz zní takto: ty máš syna z roku tygřího, má říš ho potřebuje, dej a pošli ho sem.“ Poustevník odpověděl: „Co to mluvíte? Jakž by mohl poustevník jako já syna míti?“

Po těch slovech šel do jeskyně zpět, zavřel dvěře, kázal jinochovi vlézt do hlíněné nádoby, zamazal odvor a postavil ji někam, dada jí zevnějšek nádoby na kořalku rýžovou. Vyslanci chánovi ale se přiblížili, rozbili dvěře a vedrali se; hledali v obydlí, aniž by něco našli. Tu pravili: „Že nemáš syna, zdarma jsme se unavili.“ Že přitom poustevníka holí tloukli, nemohl to Slunozář déle vydržeti a zvolal: „Netlučte otce mého, jsem zde.“ Poté vyšel. V témž okamžiku chopili se ho ale také již za ruku a odvedli ho. Poustevník, bolem přemožen, vypukl v hlasný pláč.

Když s jinochem do sídelního paláce vstoupili, spatřila ho dcera chánova, zahořela v srdci svém láskou k jinochu, nemohla se s ním rozloučiti a zavěsila se na jeho krk. Poddaní ale chánovi rozložili: „Dnes je právě den, aby byl jinoch z roku tygřího do vody hozen,“ a chán rozkázal, aby ho tam hodili. Když byl již čas odvésti ho, prála králova dcera k lidem: „Nehodte ho do vody; chcete-li ho tam ale přece hoditi, hodte také mne zároveň do vln.“ Když to chán slyšel, pravil: „Děvče to zapomnělo zcela na říš; s jinochem roku tygřího zašijte ji zároveň do kůže a hodte do vody oba.“

Poněvadž chán určitě se rozhodoval, pravili služebníci: „Učiníme dle rozkazu tvého,“ svázali oba, vešili je do kůže a hodili do vody, aby ukonejšili knížata draky. Tu myslil sobě Slunozář: „Vpravdě, když mne proto, že jsem z roku tygřího, do vody hodili, nelze odpírati; má ale půvabná ta dcerka králova, že v srdci svém láskou ke mně zahořela, pro mne umříti?“ Tak myslil sobě v soucitu. Děvče ale pravilo: „Když mne, že jsem tvorem nízkým, do vody hodili, nelze odpírati; jakž ale mohou tohoto půvabného jinocha tam hoditi?“

Vodní draci, dojemné toto vzájemné lítování, při němž

se jinocha: „Tys velkým divem; jsi synem tohoto poustevníka?“ „Jsem,“ odvětil, „synem chánovým. Když macecha má, rozdíl činíc mezi mnou a vlastním svým synem, mne zavražditi zamýšlela, přišel jsem utíkaje k poustevníku. Druhý tento jinoch je mladší můj bratr.“ A pak vypravoval vše obšírně. Tu se zadivil chán mnohem ještě víc a překonával ho poctami. „Je-li tomu tak,“ pravil, „dám vám dvěma bratrům za choť tuto dceru svou a vybavím ji nesmírnými poklady; vyberte se do vlastní vlasti své, dám vás tam sprovodit.“

Rodičové dali jim nesmírné poklady, dali je mužstvem čtveroddílným sprovoditi a takž se vybrali do vlastní říše. Když se blížili hradu královskému, poslali napřed list obsahu toho: k chánovi a otci vrátili jsme se bratři oba. Rodiče, kteří byli po útěku dvou svých synů smutkem přemoženi, mnohá léta na mysli churavěli a s lidmi více neobcovali, měli při čtení listu srdečnou radost a vyslali jim na uvítanou velmi četné poslance vstříc. Když oba bratři v nesmírném skvostu a plném lesku do královského hradu vstupovali, lekla se chánka, spatřivši oba syny, vrhla sedlou krev a umřela.

Hlava šestá:

Jak kouzelník magik chána přemohl)*

Před dávnými časy žil v zemi Brschiss muž zpupný a nekrotitelný. Byl nakloněn nikoho sobě nevážiti a nectíti, protož se chán říše té rozhorlil a prál: „Ty, chlape, máš příliš drsnou povahu, nemůžeš zde zůstat, pospěš si, abys přišel do země jiné.“ Tak pravil a vyhnal ho. Že nemohl způsobem tím tam setrvati, vzdálil se. O polednách došel velké, travou porostlé stepi. Když přišel doprostřed stepi, stála tu velká palma a vedle ní ležel mrtvý kůň. Vzal hlavu koně co zásobu potravní, obvázal si ji kolem těla a vyšplihal se na palmu. Když přišla noc, přikvapili z do-

*) Srovnej známou podobnou pohádku slovanskou.

lejší části stepi četní duchové, ješící na koních z kůry a mající čapky z kůry, i shlukli se kolem palmy. Nato přikvapili také z hořejší části stepi duchové četní, ješící na koních z papíru a mající čapky z papíru, i shlukli se tam taktéž. Tito duchové bavili se tedy u palmy při rozmanitém jídle a pití. An ale ve vrcholi stromu trčící člověk pln strachu a závistivě shlížel, utrhla se koňská kolem těla přivázaná hlava a spadla na jídla a nápoje duchův. Tu se rozprchli duchové, aniž by se byli rozmýšleli, beze všeho pořádku a na všechny strany.

Druhého rána zčasná, když muž se stromu sestupoval, mínil pro sebe: „Tuto noc bylo zde jídel a nápojů takové množství, co as stalo se z nich teď?“ Když se rozhlídl, našel zlatou, kořalkou naplněnou číši; že měl žízeň, napil se; sotva ale byl číši poklopil, vypadlo z ní maso a pečivo. „Tato zlatá číše,“ pravil, „jest skutečně nádobou, která vše, čehokoliv člověk sobě přeje, opatří! To bude má nádoba kouzelná!“ Vzal ji a šel dále. —

Nato sešel se po cestě s mužem, který hůl v ruce držel. „Čeho lze,“ pravil, „touto tvou holí dosíci?“ Muž odvětil: „Této mé hole jméno je Kruhokok; řekneme-li jí: Ty, Kruhokoku, jdi tamto, člověk ten vzal mně věci mé, jdi tam pro ně, jde tam, zabije člověka a přinese věci zpět.“ Nato pravil onen: „Nuže, tato má zlatá číše je nádobou, která vše, čehokoliv člověk sobě přeje, opatří, vyměním ji za tvou hůl.“ „Dobře, vyměníme si,“ pravil druhý, a takž vyměnili. Hned nato ale znělo: „Ty, kruhokočná holi, jdi tam, zabij toho člověka a přines mně zlatou číši.“ Sotva to vyřkl, letěla hůl vzduchem, zabila člověka a přinesla zlatou číši zpět.

Na další cestě své sešel se s mužem nesoucím v ruce kladivo železné. „Čeho lze,“ tázal se, „tímto tvým kladivem dosíci?“ „Když člověk,“ odvětil onen, „kladivem tímto mým železným devětkrát o zem udeří, povstane železný, devět pater čítající palác.“ „Nuže,“ pravil, „vyměníme sobě jej s touto zlatou číši.“ Když výměna byla se stala, řekl opět holi: „Přines mně mou číši zlatou.“ Za okamžik byla muže zabila a přinesla zlatou číši zpět.

Jda dále, sešel se s mužem nesoucím kozlí měch. „Čeho lze jím dosíci?“ tázal se. „Tento měch,“ odpověděl onen, „je prapodivný; když jej člověk vysype, přijde déšť; když jej člověk vysype důkladněji, přijde déšť, jakého sobě jen přeješ.“ „Nuže,“ pravil, „zaměníme je za zlatou číši svou.“ Zaměnili. Nato ale pravil zase: „Holi, jdi tam a přines mi zlatou číši.“ Tato zabila hned muže a přinesla číši zpět.

Sbíraje všechny tyto věci, pomyslíl sobě: „Chán mé vlasti je příliš zlostný; vyhnal mne do ciziny, nyní mu splatím.“ Takto pomýšleje vybral se na cestu a došel o půlnoci k zadní budově knížecího paláce. Železným kladivem udeřil devětkrát o zemi. Ráno pravil chán: „Dnes v noci klepalo to, znějíc ‚tok, tok‘, několikrát za palácem.“ Chánka vyšla a rozhlédla se. „Za naším palácem,“ oznamovala, „stojí železný hrad devět pater vysoký.“ Tím se chán velice rozhorlil a pravil: „Tak učinil zajisté onen zlosyn nezkrotitelný! Nyní musíme učinit zkoušku, kdo vyhraje nebo prohraje.“ Všichni poddaní musili se kolem železného hradu sejít, každý z nich musil uhlí s sebou přinést. Pak ale přikázal: „Vy, kováři, nechtě měchy vaše pracují ze všech stran.“ Že se tak stalo, rozdmýchán plamen mohutný.

Uvnitř železného hradu nalezal se magický ten kouzelník, on syn i matka jeho; jídla a nápoje dodávala jim zlatá číš; matka seděla v osmém patře, syn v devátém patře, jsa mysle zcela klidné. Když ale polovice těla doleji se nalezající matky ohněm byla trochu dotknuta, pravila matka: „Tomuto vykouzlenému železnému hradu hrozí nebezpečí chánovým plamenem.“ Syn, slyše to, pravil: „Matko moje, neměj strachu, pro to mám prostředek následující!“

S těmito slovy vystoupil na hrad a vysypal kozlí měch; tu přišel silný déšť a oheň z větší části zhasl. Když z něho ale sypal pak důkladněji, přišel liják, povstala velká potopa, kolem železného hradu nahromaděné uhlí i měchy s kovárnami odnesl proud, z něhož učinila se řeka s příkrými, vodou podemletými břehy.

Hlava dvanáctá:

Povídka o chánu s rozumem dětským

Za dávných časů byla země velmi požehnaná, nazvána „*skvost květnatý*“. Kolem hranic jejích bylo množství stromů mangových i ovocných a rév, uvnitř rozkládaly se bohaté plodiny a řeky plynuly jemně. Uprostřed takové tedy země stálo město, „zlatým“ nazvané, obklopené předměstími. Bydlil tam chán s přímím „s tím dětským rozumem“. Jednou kdysi prál k muži z lidu nazvanému „s tím jasným rozumem“: „Nazývají tě ‚s tím jasným rozumem‘; je-li vpravdě tak, odciz mně krádeží tento můj kouzlovec životní; jsi-li s to, daruji ti dary, jimiž se potěšíš; nejsi-li, zpusť domov tvůj a vyloupnu oči tvé.“

Ačkoli muž podotknouti se osmělil: „Nejsem s to,“ neodpusť mu toho chán přece, a onen slíbil, že za noci dne patnáctého pokusí se o krádež.

Chán ale uvázal drahokam k sloupu, a když byl zcela připevněn, rozkázal lidu svému, aby bděl při otevřených dveřích. V noci dne patnáctého vzal rozumný muž kořalku výborné chutě s sebou a nabídl ji vrátným chána střežícím. Přitom pravil: „Ačkoli jsem se chánu vyjádřil: ‚Drahokam odciziti nejsem s to,‘ nedopřál mně přece úlevy.“ Takto hovoře opil je. Nato vzal měchýř jak kámen ztvrdlý, čepici z trávy zhotovenou a tři kameny s sebou a vydal se o půlnoci k sídelnímu paláci chánovu. Vrátným byl chán přikázal, aby koňmo střežili. Byli ospalostí přemoženi, a že se spánku oddali, vnikl do brány. Odvedl jednoho po druhém, sundal je s koní a posadil je po jíздеcku na sesutou zeď hlíněnou. V kuchyni leželi sluhové, aniž by byli šaty svlékli, poblíž ohně v spánku, chtěvše jej rozdělati. Tomu, který nejbliž při ohni byl, dal na hlavu čepici z trávy a druhému vstrčil tři ty velké kameny do rukávu. Když nato vstoupil do jizby chánovy a tento v spánku dlel, nasadil mu měchýř co kámen ztvrdlý. Kouzlovec životní byli sice k pilíři přivázali, lidé ale dleli kolem spějící; svázal je vlasy jejich v chumáč. Pak chopil se kouzlovce a ubíhal s ním. Tu zaznělo ze všech stran: „Krádež byla spáchána!“

Za vlasy spletení volali: „Netahej mne, netahej mne!“ a setrvali ve svém schoulení. Chán ale pravil k nim: „Rychle, pronásledujte! Nejenže kouzlovec je odňat, nýbrž na mé hlavě leží také skála.“ Na služebníka zvolal: „Rozži rychle oheň!“ Když tento rozdmýchal oheň, vzňala se čepice z trávy zhotovená a zahořel na hlavě. A když druhý rukávem hnul a přičinili se chtěl, vyrazil sobě tři boule na hlavě a zůstal, aniž by zloděje následoval, klidně seděti, zanášaje se péčí o boule své. Když na strážce volal: „Krádež byla spáchána, rychle, pospěšte za ním!“, nedělo se, ani kořalkou zpiti byli, nic jiného, než že na své zdi hlíněné po jíздеcku sem a tam se pohybovali. A takž ušel onen s kouzlovcem do vlastního domu.

Druhého dne vybral se k chánovi. Chán seděl tu roz-zloben. Muž jasného rozumu pravil: „Nehoršiž se chán v srdci svém; chánovi vrátím ještě drahokam.“ Chán ale odvětil: „Kouzlovec můžeš podržeti. Tvým ostatním činům odpustím. Že jsi mně ale měchýř nasadil, pochybils. Báť jsem se, domnívaje se, že mně hlavu vysál. Dovedte člověka toho na popraviště a sražte mu hlavu.“ Muž sobě myslil: „Chán tento činí zlé, nechť činí cokoli.“ Rozzloben udeřil životním kouzlovcem o kámen; tu vytekla krev z nosu chánova a chán umřel.